

3. KARTLÄGGNING AV DET NÄRMASTE STÖDNÄTVERKET OCH MÖJLIGGÖRANDE AV GEMENSAM SORG MED DE NÄRSTÅENDE

Rekommendation: Sköt om att de närstående tryggt kan ta sig från händelseplatsen.
Evidensgrad: D

Närstående till ett offer för personbrott önskade få förebyggande stöd, såsom ordnande av transport.

I en kvalitativ undersökning¹ beskrevs behovet hos närstående till offer för personbrott (n=44) och hur detta behov hade bemötts på kamratstödsgrupper och av övriga aktörer.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Den yrkesutbildade personalen ska se till hur de närstående tar sig hem och att de inte kör bil i chocktillstånd. Vid behov ska taxi ordnas för att köra hem de närstående.

Expertutlåtande² från finländska ideella föreningar för sorgearbete: Huoma – henkirikoksen uhrien läheiset ry, KÄPY - Barndödsfamiljerna rf, Suomen Nuoret Lesket ry, Sorgbandet rf.

Studiens kvalitet: Hög (6/7 JBI).

Evidensstyrka: 5

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Kommentar: Expertkonsensus.

Källor:

1. Malone L. (2007). Supporting people bereaved through homicide: Developing victim support's response. Bereavement Care 26(3), 51-53.
1. Surujärjestöt 2017. Suomalaisten Surujärjestöjen antama asiantuntijalausunto. Ks. Suosituksen liitteenä oleva Suositusten taustalla olevat tutkimukset –taulukko. (på finska)

Rekommendation: Kartlägg de närståendes sociala stödnätverk och sköt vid behov om att de kontaktas.

Evidensgrad: B

Mödrar som förlorat sitt barn under graviditet var oroade över de andra familjemedlemmarnas välbefinnande och önskade att man tog kontakt med dem per telefon.

I en kvalitativ undersökning¹ beskrevs hurudana erfarenheter mödrar (n=20) till barn som dött under graviditet hade om strategier som stödjer moderskapets mentala välbefinnande. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Föräldrar som förlorat sitt barn ansåg att det stöd de fick av familjen, sitt sociala nätverk och kamratgrupper hjälpte dem mesta att bearbeta förlusten.

I en enkätundersökning² utvärderades gruppinterventionens effekt på sorgereaktionen hos föräldrar (n=121) till ett barn som dött under graviditet. Dessutom beskrevs främjande och förhindrande faktorer för bearbetning av förlusten ur de föräldrars perspektiv som förlorat sitt barn på grund av perinatal död.

Studiens kvalitet: God (7/10 JBI).

Evidensstyrka: 4b

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Närstående till ett offer för personbrott önskade få konkret stöd, såsom ett telefonsamtal till en närstående.

I en kvalitativ undersökning³ beskrevs behovet hos närstående till offer för personbrott (n=44) och hur detta behov hade bemötts på Uhrien tuki och av övriga aktörer.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Föräldrar som förlorat sitt barn hade goda erfarenheter av det professionella emotionella stödet, exempelvis möjligheten att ringa en familjemedlem för att få stöd.

I en kvalitativ undersökning⁴ beskrevs vilka erfarenheter föräldrar (n=90) till ett barn som dött under graviditet hade när det gällde att ta emot beskedet om att barnet dött och hur det påverkar föräldrarnas sorgprocess. Studiematerialet analyserades med hjälp av metoden grounded theory.

Studiens kvalitet: Hög (8/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Det som hjälpte syskon till ett självmordsoffer att klara av förlusten var att öppet samtala om det som skett. Det var tungt för syskonen att föräldrarna inte talade om självmordet och att de var tvungna att tiga och att man inte ville lyssna på dem. Det som hjälpte dem att klara av förlusten var kontakten med vännerna till den avlidne.

I en kvalitativ undersökning⁵ beskrevs sorgen hos syskonen (n=26) till självmordsoffret samt faktorer som främjade och förhindrade deras möjligheter att klara av förlusten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Fäder som förlorat sitt barn upplevde att de främst fick stöd av de egna familjemedlemmarna, såsom partnern, egna och partners föräldrar och av sina barn.

I en trianguleringsundersökning⁶ beskrevs sorgen hos fäder som hade förlorat sitt barn, det stöd de fick och effekterna av en multiprofessionell stödintervention på fädernas sorg och möjlighet att klara förlusten efter att de hade lämnat sjukhuset. Interventionsgruppen bestod av 62 fäder och kontrollgruppen av 41 fäder. Effekterna av stödinterventionen utvärderades utifrån skillnaderna mellan fädernas sorgereaktioner (HGRC).

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 2c

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Källor:

1. Allahdadian M, Irajpour A, Kazemi A, Kheirabadi G. (2016). Strategy for mental health improvement of Iranian stillborn mothers from their perspective: A qualitative study. *Iranian Red Crescent Medical Journal*, 18(1), 1-19.
2. DiMarco MA, Menke EM, McNamara T. (2001). Evaluating a support group for perinatal loss. *MCN: The American Journal of Maternal Child Nursing* 26(3), 135-161.
3. Malone L. (2007). Supporting people bereaved through homicide: Developing victim support's response. *Bereavement Care* 26(3), 51-53.
4. Pullen S, Golden MA, Cacciatore J. (2012). 'I'll never forget those cold words as long as I live': Parent perceptions of death notification for stillbirth. *Journal of Social Work in End-of-Life & Palliative Care* 8(4), 339-355.
5. Inna S, Kaunonen M, Aho AL. (2014). Sirpaleista koottu – sisaruksen suru ja selviytyminen itsemurhan jälkeen. *Thanatos* 3(2), 79–103. (på finska)
6. Aho AL. (2010). Isän suru lapsen kuoleman jälkeen: tuki-interventio ja sen arviointi. Tampere: Tampere University Press. (på finska)

Rekommendation: Öka stödnätverkets förståelse för den avlidnes dödshändelse och hur viktigt det är att stödja de närstående.

Evidensgrad: B

Mödrar som förlorat sitt barn under graviditeten var oroade över hur familjemedlemmarna förhöll sig till dem. Det som främjade mödrarnas återhämtning var familjemedlemmarnas förståelse om dödsfallet och ökade metoder att stödja mödrarna.

I en kvalitativ undersökning¹ beskrevs hurudana erfarenheter mödrar (n=20) till barn som dött under graviditet hade om strategier som stödjer moderskapets mentala välbefinnande. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Föräldrarna till ett barn som begått självmord upplevde att de behövde råd om hur man ska bemöta sorgen hos de övriga familjemedlemmarna och sociala nätverk och hur man ska stödja dem.

I en undersökning² redogjordes för hurdan hjälp föräldrarna till personer under 30 år som begått självmord (n=128 deltog i enkäten och av dessa intervjuades 41) hade fått och hurdan hjälp de hade önskat att få. Därutöver beskrevs den hjälp samfund erbjöd och hur denna hjälp motsvarar föräldrarnas behov av hjälp.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3e

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Självordsoffret syskons förmåga att klara av förlusten främjades av att de fick tala om det som hänt och dela sina tankar och känslor med personer utanför familjen. Syskonen ansåg det vara underlättande att få rätta uppgifter om orsaken till dödsfallet. Det som hjälpte dem att klara av förlusten var kontakten med vännerna till det bortgångna syskonet. Det var tungt för syskonen att föräldrarna inte talade om självmordet och att de var tvungna att tåga och att man inte ville lyssna på dem.

I en kvalitativ undersökning³ beskrevs sorgen hos syskonen (n=26) till självmordsoffret samt faktorer som främjade och förhindrade deras möjligheter att klara av förlusten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Det som hjälpte närstående till ett offer för personbrott var stödet från partnern, familjen och närstående. De närstående fick även stöd på arbetsplatsen att klara av förlusten. Utredningen av vad som i verkligheten hade hänt visade sig vara viktigt för att närstående till ett offer för personbrott klarade av förlusten.

I en kvalitativ undersökning⁴ beskrevs faktorer som främjar och förhindrar sorgen (n=34) hos närstående till ett offer för personbrott. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: Utmärkt.

Föräldrar som förlorat sitt barn fick stöd att klara av förlusten av partnern och barnen, släktingar, arbetskamrater, bekanta och obekanta. Det som hjälpte att klara av sorgen var stöd och information, sörjande tillsammans med familjen och att gemensamt klara av förlusten. Det som hjälpte var kondoleanser, möjligheten att tala, mottagande av medkänsla och respekt, lyssnande på känslorna, genomgång av händelsen, samtal om det bortgångna barnet, samtal om återvändande till arbetet, frågor om hälsan och hur man klarar av situationen. Det som även hjälpte var sorgegåvor, brev, kort, textmeddelanden och blommor samt närvaro. Naturlig samvaro, finkänslig omsorg, positiv attityd, förståelse, tröst, tillgång på kärlek och trygghet ansågs hjälpa situationen. Positiva effekter hade även att känslorna beaktades, att vara i människornas tankar, uppmuntran till en ny graviditet och framtid samt stöd för böner. Det hjälpte även att dela det som skett med partnern och stödda familjens barn. Hjälp gav även partnerns närvaro i samband med att det döda barnet föddes, bärandet av barnet till graven, gemensam tid, gemensamt sörjande, delande av minnen och gemensamt besök hos kamratstödsgrupper. Likaså var det viktigt att ta hand om partnern, ge partnern plats och anse partner viktig. Det som även hjälpte var att samtala med barnen om händelsen och att vara tillsammans med dem och sörja tillsammans samt att blicka framåt.

I en kvalitativa undersökning⁵ beskrevs faktorer som hjälpte mödrar (n=143) och fäder (n=102) att klara av förlusten av sitt barn. Materialet samlades in på en enkätblankett sex månader efter barnets död. De flesta barn hade dött under graviditeten. Analysmaterialet analyserades med hjälp av en induktiv innehållsanalys.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Källor:

1. Allahdadian M, Irajpour A, Kazemi A, Kheirabadi G. (2016). Strategy for mental health improvement of Iranian stillborn mothers from their perspective: A qualitative study. Iranian Red Crescent Medical Journal, 18(1), 1-19.
2. Dyregrov K. (2002). Assistance from local authorities versus survivors' needs for support after suicide. Death Studies 26(8), 647-668.
3. Inna S, Kaunonen M, Aho AL. (2014). Sirpaleista koottu – sisaruksen suru ja selviytyminen itsemurhan jälkeen. Thanatos 3(2), 79–103. (på finska)

4. Virta T, Kaunonen M, Aho AL. (2017). Henkirikosuhrien läheisten suru sekä selviytymistä edistävä ja estävä tekijät. *Thanatos* 6(2), 5-48. (på finska)
5. Savolainen S, Kaunonen M, Aho A L. (2013). Vanhempien selviytymistä auttavat tekijät lapsen kuoleman jälkeen. *Hoitotiede* 25(3), 222–235. (på finska)

Rekommendation: Se till att barnen får stöd av en vuxen och ge de vuxna information om olika sätt att stödja barn.

Evidensgrad: B

Föräldrar som förlorat sitt barn kan på grund av sin egen sorg inte alltid stödja syskonen. I dessa fall bör den yrkesutbildade personalen föreslå sätt att stödja syskonen.

I en enkätundersökning¹ utvärderades gruppinterventionens effekt på sorgereaktionen hos föräldrar (n=121) till ett barn som dött under graviditet. Dessutom beskrevs främjande och förhindrande faktorer för bearbetning av förlusten ur de föräldrars perspektiv som förlorat sitt barn på grund av perinatal död.

Studiens kvalitet: God (7/10 JBI).

Evidensstyrka: 4b

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Föräldrar som förlorat sitt barn beskrev en övergående oförmåga, till följd av sin egen sorg, att beakta behoven hos syskonen till det döda barnet och stödja dem. I dessa fall ökar betydelsen av det omgivande sociala nätverket.

I en kvalitativ undersökning² beskrevs ur föräldrarnas (n=27) synvinkel föräldraskap och syskonens behov efter en perinatal död.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Närstående till en person som plötsligt avlidit betonade betydelsen av det stöd som aktivt erbjuds i synnerhet syskonen till en avliden och närstående unga.

I en kvalitativ intervjuundersökning³ beskrevs behovet av vård hos dem (n=30) som plötsligt förlorat en närstående, och huruvida de söker hjälp och får hjälp av hälso- och sjukvården om de behöver det. Orsaken till den närståendes plötsliga död var självmord, olycka, plötslig spädbarnsdöd eller personbrott.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Närstående till ett offer för personbrott upplevde att i synnerhet stödformerna för barn och unga var få och att köerna för barn att omfattas av stödet var långa. Familjemedlemmarna upplevde oförmåga att svara på barnens behov.

I en kvalitativ undersökning⁴ beskrevs behovet hos närstående till offer för personbrott (n=44) och hur detta behov hade bemötts på Uhrien tuki och av övriga aktörer.

Studiens kvalitet: Hög (9/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

I synnerhet syskon till ett självmordsoffer i en skilsmässofamilj upplevde att de behövde stöda båda föräldrarna och då fanns det varken tid eller krafter att bearbeta de egna känslorna. På grund av detta bör särskild uppmärksamhet ägnas åt det stöd som barn i skilsmässofamiljer erbjuds.

I en kvalitativ undersökning⁵ beskrevs orsakerna till varför syskon till den som begått självmord (n=18) sökte eller lät bli att söka professionell hjälp. Därutöver beskrevs hur nöjda de syskon som sökte professionell hjälp var med det stöd de fick.

Studiens kvalitet: Hög (8/10 JBI).

Evidensstyrka: 3

Relevans för den finländska befolkningen: God.

Källor:

1. DiMarco MA, Menke EM, McNamara T. (2001). Evaluating a support group for perinatal loss. *MCN: The American Journal of Maternal Child Nursing* 26(3), 135-161.
2. Avelin P, Erlandsson K, Hildingsson I, Rådestad I. (2011). Swedish parents' experiences of parenthood and the need for support to siblings when a baby is stillborn. *Birth* 38(2), 150-158.
3. Dyregrov K, Berntsen G, Silviken A. (2014). The need for and barriers to professional help - a qualitativestudy of the bereaved in sámí areas. *Suicidology Online* 5(1), 47-58.
4. Malone L. (2007). Supporting people bereaved through homicide: Developing victim support's response. *Bereavement Care* 26(3), 51-53.
5. Pettersen R, Omerov P, Steineck G, Dyregrov A, Titelman D, Dyregrov K, et al. (2015). Suicidebereaved siblings' perception of health services. *Death Studies* 39(6), 323-331.